

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

К.В. Ніколенко
Н.В. Шрамко

ФІЛОСОФІЯ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

**Н.В. Шрамко,
К.В. Ніколенко**

ФІЛОСОФІЯ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри гуманітарних і правових дисциплін
Протокол № 12
від “25” червня 2017 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 9
від “30” червня 2017 р.

Кривий Ріг
2017

ББК 87. я 73
Н-26
УДК 101 (076. 5)

рецензенти:
к.філ.н. доц. Шапран Д.П.,
к.ю.н., доц. Шульженко І.В.

Ніколенко К.В., Шрамко Н.В.

Н-26 Філософія. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни /
К.В. Ніколенко, Н.В. Шрамко. - Кривий Ріг, ДонНУЕТ, 2017 - 54 с.

У планах семінарських занять з філософії, підготовлених для студентів всіх спеціальностей та форм навчання, сформульовані основні питання, вивчаються теми курсу. Плани занять підготовлені відповідно до вимог кредитно-модульної системи освіти. Для кожного заняття представлена тематика навчальних доповідей (рефератів) і вказана література.

Певну допомогу студентам нададуть методичні вказівки з написання доповідей і рефератів, за оцінкою відповідей на семінарах і іспиті, а також список контрольних питань і програма навчального курсу «Філософія».

© Ніколенко К.В., Шрамко Н.В., 2017
© Донецький національний
університет економіки й торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ I. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
Розділ II. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	17
Розділ III. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	23

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни є увести студентів у сферу формування, функціонування і розвитку духовного виробництва, що продукує знання з основних проблем буття, мислення і пізнання; допомогти студентам самовизначитися в особистих світоглядних позиціях, сформувати соціально-філософську свідомість.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **професійні компетенції**:

знання і розуміння:

ідей та теорій філософської думки світу та України

основних категорій філософії

знання еволюції уявлень про буття та матерію

знання складових елементів структури гносеології, онтології, філософської антропології,

застосування знань і розуміння:

уміння характеризувати світогляду, структуру, компоненти та історичні типи філософії

уміння аналізувати філософські проблеми в сучасних умовах в країні та світі

уміння визначати фактори, які впливають на формування та розвиток

філософської думки на кожному етапі її формування

уміння аналізувати свідомість як провідну властивість людини, виокремити сучасні особливості трактування свідомості

уміння визначати пріоритетні напрями розвитку соціуму, культури, цивілізації

формування суджень:

здатність аналізувати методи філософії пізнання задля використання в науковій діяльності

здатність оцінювати стан екологічних, природничих та соціальних процесів

здатність дати об'єктивну оцінку виваженості та ефективності прийнятого рішення в культурному та цивілізаційному сенсі

здатність критично осмислювати інформаційні потоки соціально-філософської проблематики

здатність оцінювати переваги та недоліки стратегій вирішення глобальних проблем сучасності

ЧАСТИНА I
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Обов'язкова	
Загальна кількість годин 120	Семестр	
	1-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: 6,6 годин аудиторних – 2,2 самостійної роботи студента – 6,6	Лекції	
	22 год.	
	Практичні, семінарські	
	18 год.	
	Лабораторні	
		.
	Самостійна робота	
	80 год.	
Вид контролю: екзамен		

2. Мета та завдання дисципліни

Ціль курсу: увести студентів у сферу формування, функціонування і розвитку духовного виробництва, що продукує знання з основних проблем буття, мислення і пізнання; допомогти студентам самовизначитися в особистих світоглядних позиціях, сформувати соціально-філософську свідомість.

Завдання курсу: прищеплювання студентам глибоких знань про основні принципи, категорії і закономірності розвитку філософського знання, про досягнутий рівень їхнього сучасного стану, підвести студентів до розуміння того, що філософія, будучи саморефлексією в усвідомленні людиною змісту й цілей життя та долі людської цивілізації, є важливим етико-гуманістичним фактором у розумінні людини, як вищої цінності.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	ла б.	сам. робота		л	п	лаб .	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 СЕМЕСТР										
Змістовий модуль 1. Загальне філософське розуміння світу.										
Тема 1. <i>Філософія, коло її проблем.</i>	5,9	2	2		5					
Тема 2. <i>Історичні типи філософії.</i>	6,4	1	2		10					
Тема 3. <i>Філософська думка в Україні.</i>	6,4	1	1		5					
Тема 4. <i>Основні філософські концепції сучасності.</i>	7,3	2	1		5					
Тема 5. <i>Філософське розуміння світу: буття та матерія.</i>	6	2	1		5					
Тема 6. <i>Філософське розуміння свідомості.</i>	6,8	2	1		7					
Тема 7. <i>Суспільна свідомість та її структура.</i>	7	1	2		8					
Модульна контрольна робота №1	1	1								
Разом за змістовим модулем 1	57,8	12	10	-	40					
2 СЕМЕСТР										
Змістовий модуль 2. Прикладна філософія.										
Тема 1. <i>Філософія</i>	14	2	1		5					

<i>пізнання.</i>											
Тема 2. <i>Філософія наукового пізнання.</i>	10	2	1		5						
Тема 3. <i>Діалектика, її альтернативи, основні закони та категорії.</i>	12	2	1		5						
Тема 4. <i>Природа як предмет філософського аналізу</i>	10	2	1		5						
Тема 5. <i>Суспільство як система, що розвивається.</i>	12	2	1		5						
Тема 6. <i>Суспільство та особистість.</i>	12	2	1		5						
Тема 7. <i>Філософія культури.</i>	14	4	2		5						
Тема 8. <i>Соціальне прогнозування. Глобальні проблеми сучасності.</i>	13	4	2		5						
Разом за змістовим модулем 2	62,2	10	8		40						
Усього годин	120	22	18		80						

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1 СЕМЕСТР		
Змістовий модуль 1. Загальне філософське розуміння світу.		
1	Семінарське заняття запитань і відповідей <i>Філософія коло її проблем.</i>	2
2	Семінар – розгорнута бесіда <i>Історичні типи філософії.</i>	2
3	Семінар – дискусія <i>Філософська думка в Україні. Основні філософські концепції сучасності.</i>	2
4	Семінар – обговорення <i>Філософське розуміння світу: буття, матерія, свідомість.</i>	2

5	Семінар – обговорення <i>Суспільна свідомість та її структура.</i>	2
6	Семінар – розмірковування <i>Філософія пізнання та наукове пізнання.</i>	2
7	Семінар – розгорнута бесіда <i>Діалектика та природа як предмет філософського дослідження.</i>	2
8.	Семінарське заняття запитань та відповідей. <i>Суспільство як система, особистість та суспільство.</i>	2
9.	Семінарське заняття запитань та відповідей. <i>Філософія культури, соціального прогнозування, глобальних проблем сучасності.</i>	2

5. Індивідуальні завдання

1. Написання есе.
2. Підготовка та захист доповідей, презентацій.
3. Підготовка та захист синопсисів.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Тема	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Філософія та її історія			
Семінар запитань і відповідей. Тема 1. <i>Філософія коло її проблем.</i>	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань поняття, об'єкту, предмету, законів, методів, сутність феномену філософії, світогляду. Основних методів, функцій філософії. Напрямки філософського знання. Джерела [1, 2, 4, 6, 11, 17, 18, 22]. 2. Підготовка до опитування та тестування.	Фронтальне та індивідуальне опитування, тестування.
Семінар – розгорнута бесіда Тема 2. <i>Історичні типи</i>	5	1. Опрацювання конспекту лекцій: періодизація філософії. Антична, Середньовічна філософії. Основні напрямки, тенденції та особливості філософії епохи Відродження. Напрямки та персоналії філософії	Захист есе

<i>філософії.</i>		Нового Часу. Німецька Класична Філософія. Джерела [1, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 18, 19, 21]. 2. Написання есе.	
Семінар – дискусія Тема 3. <i>Філософська думка в Україні. Основні філософські концепції сучасності.</i>	10	1. Опрацювання теоретичного матеріалу: виникнення української філософської думки, особливості існування в добу Київської Русі, перші філософи України, основні концепції, напрямки. Західні концепції: позитивізм, марксизм, феноменологія, герменевтика, антропологічні школи філософії. 2. Джерела [1, 2, 3, 4, 6, 11, 17, 18, 19, 22]. 3. Підготовка до самотестування. 4. Підготовка до вирішення задач.	Тестування. Фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – обговорення Тема 4. <i>Філософське розуміння світу: буття, матерія, свідомість.</i>	12	1. Опрацювання теоретичного матеріалу: Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: проблема субстанції в історії філософії; матеріальне буття та його форми: субстанційний та реляційний підходи; основні категорії онтології: сутність-явище, простір-час, причина-наслідок; основні сфери буття світу. Підготовка до розмірковування над питаннями: зміст філософського розуміння буття на різних етапах розвитку філософії; культурно-історичний час і простір; сутність ідеалістичної концепції буття; матеріалістична концепція буття; особливості некласичної концепції буття. Поняття буття у філософії, філософське розуміння матерії, атрибути матерії, матеріальна єдність світу. Поняття та історія виникнення свідомості, підходи до вивчення свідомості. Компоненти свідомості. Джерела [1, 2, 3, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 22]. 1. Підготовка до самотестування.	Тестування. Фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – обговорення Тема 5. <i>Суспільна свідомість та</i>	8	1. Опрацювання теоретичного матеріалу: поняття та різновиди суспільної свідомості, суспільна психологія та суспільна ідеологія. Право, політика, мораль, релігія як елементи суспільної	Тестування. Фронтальне та індиві-

<i>її структура.</i>		свідомості. Джерела [1, 2, 3, 4, 6, 11, 17, 18, 19,22]. 2. Підготовка до самотестування.	дуальне опиту- вання
Разом змістовий модуль I:	40		
Змістовий модуль II: Прикладна філософія.			
Семінар – розміркову- вання Тема 6. <i>Філософія пізнання, наукове пізнання.</i>	10	1. Опрацювання теоретичного матеріалу: поняття пізнання у філософії, різновиди пізнання - раціональне та чуттєве пізнання. Істина як кінцева мета пізнання. Критерії істини. Перевірка знання практикою, практика як критерій стини. Особливості наукового пізнання, логічні методи, спеціальні, загально-наукові. Аналіз, синтез, обґрунтування, аналогія, тощо. Джерела [1, 2, 3, 4, 6, 11, 17, 18, 19,22]. 2. Підготовка до самотестування. 3. Підготовка до вирішення задач.	Тесту- вання. Розв`я- зання прак- тичних завдань.
Семінар – розміркову- вання Тема 7. <i>Діалектика та природа як предмет філософсь- кого аналізу.</i>	10	1. Опрацювання теоретичного матеріалу: визначення діалектики, метафізика, релятивізм, софістика, еkleктика як альтернативи діалектики. Закон заперечення заперечення, закон переходу кількісних змін в якісні, єдності та боротьби протилежностей. Одиичне та загальне, та інші категорії діалектики. поняття природи у філософії, основні концепції природи. Джерела [1, 2, 3, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 21].	Фрон- тальне та індиві- дуальне опиту- вання
Семінар запитань і відповідей. Тема 8. <i>Суспільтво як система, особистість та суспільство.</i>	10	1. Опрацювання теоретичного матеріалу: теорії виникнення суспільства, історичні типи існування суспільства, філософські концепції суспільства. Типи особистості. Взаємодія суспільства та особистості. Волонтаризм, фаталізм як філософські концепції. Джерела [1, 2, 3, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 21, 22]. 2. Підготовка до самотестування.	Тесту- вання.

Семінар запитань і відповідей. Тема 9. <i>Філософія культури, соціального прогнозування, глобальних проблем сучасності.</i>	10	1. Опрацювання теоретичного матеріалу: поняття культури, визначення, історичне трактування, культурний лаг, культурна дифузія, культурна трансмісія, функції культури, соціальне прогнозування: види, форми, типи, різновиди прогнозів, специфіка соціальних прогнозів; поняття глобальних проблем сучасності, їх специфіка та класифікація; способи вирішення глобальних проблем сучасності. Джерела [1, 2, 3, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 21,22]. 2. Захист синопсисів.	Фронтальне та індивідуальне опитування. Захист проєктів (синопсисів)
Разом змістовий модуль 2	40		
Разом	80		

7. Результати навчання

1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.
2. Мислити креативно та критично, мати навички тайм-менеджменту, критично оцінювати наслідки продукованих ідей.
3. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.
4. Володіти технологіями та методами у сфері соціальних відносин.

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (написання відгуку на прочитаний художній твір, аналіз філософської концепції мислителя за наведеним переліком характеристик, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Письмові тестові завдання, індивідуальне завдання.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення

екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдан- ня	Ситуацій- ні завдання	Обгово- рення теоретич- них питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Сума балів
1 СЕМЕСТР						
Змістовий модуль 1. Загальне філософське розуміння світу.						
Тема 1	2		2			
Тема 2				7		
Тема 3	2	2	2			
Тема 4	2		2			
Тема 5	2		2			
Разом змістовий модуль 1	8	2	8	7		25
2 СЕМЕСТР						
Змістовий модуль 2. Прикладна філософія.						
Тема 6	2	5				7
Тема 7			4			4
Тема 8	5					5
Тема 9			2	7		9
Разом змістовий модуль 2	7	5	6	7		25

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»

75-79	C	3, «задовільно»
70-74	D	
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бичко А. К., Бичко І.В., Табачковский В.Г. Історія філософії. / А.К. Бичко, І.В. Бичко, В.Г. Табачковський – К.: Кондор, 2010.- 593 с.
2. Нікітін Л.М., Андрієнко О.В. Вступ до філософії. / Л.М. Нікітін, О.В. Андрієнко – Донецьк, Каштан, 2013. – 154 с.
3. Лавлінський Р.О., Ніколенко К.В. Основи філософії. Навчальний посібник: для студентів нефілософських спеціальностей / Р.О. Лавлінський, К.В. Ніколенко; Донецький нац. ун-т. економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2016. – 153 с.
4. Ніколенко К.В. Філософія. Плани семінарських занять та методичні вказівки для студентів усіх форм навчання / К.В.Ніколенко, Р.О. Лавлінській. – КривийРіг, вид-во ДонНУЕТ (електронний варіант), 2015 – 37 с.

Допоміжна

5. Журнал «Философские науки» [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<http://www.academyrh.info>. – Заголовок с экрана.
6. Современный философский словарь. / Под общ. ред. В.Е. Кемерова и Т.Х. Керимова – М.: Наука, 2004.- 592 с.
7. Радіонова Л.О. Філософія. / Л.О. Радіонова - Харків: ХНАМГ, 2006. – 142 с.
8. Родзинский Д.Л. Философия в вопросах и ответах. / Д.Л. Родзинский – М.: МПСИ, 2009.- 448 с.
9. Семенов В.С. Уроки XX века и путь XXI (социально-философский прогноз). В.С. Семенов – М.: 2000. – 158 с.
10. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций./ С. Хантингтон. – М.: Наука, 2003.- 159 с.
11. Горський В.С. Історія української філософії. / В.С. Горський – К.: Знання, 1996. – 282 с.
12. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Философия. / О.Г. Данилян, В.М. Тараненко – М.: Наука, Литкон, 2009. – 398 с.
13. Зарудний Э.О. Философия. / Э.О. Зарудний – К.: Кругозір, 2007. – 305 с.
14. Ильин В., Машенцев Л. Философия в схемах и комментариях.-

С.-П., Альфарет 2005. – 237 с.

15. Кислюк К.В. Философия (модульный курс). / К.В. Кислюк – Харьков, Прапан, 2009. – 308 с.

16. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія./ В.Г. Кремень, В.В. Ільїн – К., Априорі, 2005. – 492 с.

17. Філософський енциклопедичний словник. / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова). - К. : Абрис, 2002. - 742 с.

Інформаційні ресурси

18. Philosophy // From Wikipedia, the free encyclopedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.wikipedia.org/wiki/Philosophy>. – Заголовок з екрану.

19. Logic // From Wikipedia, the free encyclopedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.wikipedia.org/wiki/Logic>. – Заголовок з екрану.

20. Электронная полнотекстовая «Библиотека Ихтика» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ihtik.lib.ru>. – Заголовок с экрана.

21. Электронная полнотекстовая «Библиотека Гумер» [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php?mode=author. – Заголовок с экрана.

22. Журнал «Философские науки» [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<http://www.academyrh.info>. – Заголовок с экрана.

ЧАСТИНА II

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ФІЛОСОФІЯ ТА ЇЇ ІСТОРІЯ

ТЕМА 1. ФІЛОСОФІЯ, КОЛО ЇЇ ПРОБЛЕМ.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними термінами теми.*
2. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - поняття світогляду;
 - компоненти світогляду;
 - історичні типи світогляду;
 - основне питання філософії;
 - специфіка предмета філософії;
 - особливості трактування основних течій та напрямків філософії;
 - основні методи та функції філософії;
 - специфіка методологічного, гуманістичного та світоглядного методів філософії.

Ключові слова:

Світогляд, міфологія, релігія, філософія, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм, сенсуалізм, раціоналізм, ірраціоналізм, скептицизм, агностицизм, онтологія, гносеологія, аксіологія, суб'єктивізм, об'єктивізм.

ТЕМА 2. ІСТОРИЧНІ ТИПИ ФІЛОСОФІЇ

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - періодизація філософської думки;
 - Антична філософія, періодизація, основні риси, представники;
 - Середньовічна філософія, особливості;
 - Епоха Відродження та її характеристики;
 - Особливості філософії Нового Часу;
 - Німецька класична філософія та її специфіка.

Ключові слова:

Скептицизм, перипатетизм, епікуреїзм, стоїцизм, платонізм, номіналісти, реалісти, концептуалісти, пантеїзм, деїзм, фатум, гедонізм, патристика, схоластика, креаціонізм, апологетика, геоцентризм, детермінізм, апологетика, дедукція, індукція, емпіризм, монада, модус, метод.

ТЕМА 3. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА В УКРАЇНІ. ОСНОВНІ ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОСТІ.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

- передумови виникнення української філософської думки;
- антропоцентристське розуміння світобудови;
- морально-етична спрямованість київо-руських мислителів;
- історіософська проблематика: погляд на історію, розуміння сутності, причин і шляхів розвитку людського суспільства;
- українська філософська думка у XIV-XVI століттях;
- загострення релігійних конфліктів в Україні;
- мислителі Києво-Могилянської академії;
- український гуманізм та самоцінність особистості;
- особливості філософії позитивізму, неопозитивізм: риси, представники, відмінності;
- філософія марксизму;
- екзистенціалізм та філософська антропологія;
- фрейдизм та неофрейдизм;
- феноменологія, герменевтика.

Ключові слова:

Потойбічне, поцейбічне, антропоцентризм, морально-етичне, агіографія, гуманізм, універсалізм, мікрокосм, макрокосм, позитивізм, неопозитивізм, неотомізм, модерн, трансценденція, фальсифікація, сублимація, лібідо, архетип, волюнтаризм, абсурд, прагматизм, феноменологія.

ТЕМА 4. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СВІТУ: БУТТЯ ТА МАТЕРІЯ, СВІДОМІСТЬ.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

- поняття про буття у філософії: особливості Античного та німецько-класичного трактування, види, типи;
- матерія як ключова філософська категорія, атрибути матерії;
- матеріальна єдність світу;
- поняття, підходи до вивчення свідомості, структура, та її рівні;

- походження та сутність свідомості: рефлекс, подразнення, відображення;
- чотири елементи структури несвідомого;
- особливості взаємозв'язку свідомості та мови, проблема штучного інтелекту.

Ключові слова:

Буття, об'єктивна реальність, суб'єктивна реальність, матерія, рух, простір, час, субстанція, атрибут, відчуття, сприйняття, воля, пам'ять, емоції, інтуїція, увага, розум, свідомість, самосвідомість, несвідоме, штучний інтелект.

ТЕМА 5. СУСПІЛЬНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ СТРУКТУРА.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - індивідуальна та суспільна свідомість: суспільне буття та суспільна психологія;
 - типи аспекти трактування суспільної свідомості: конкретно-історичний, гносеологічний, соціологічний;
 - форми суспільної свідомості: правосвідомість, політична свідомість, мораль, естетика, релігія, міфологія, тощо.

Ключові слова:

Суспільна свідомість, ідеологія, суспільна психологія, суспільне буття, право, політика, релігія, етика, естетика, мистецтво.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ПРИКЛАДНА ФІЛОСОФІЯ

ТЕМА 6. ФІЛОСОФІЯ ПІЗНАННЯ., НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - пізнання як філософська категорія: пізнавальні оптимісти та пізнавальні песимісти;
 - чуттєве пізнання: відчуття, сприйняття, пам'ять, увага, мислення, інтелект, увага, уява;

- раціональне пізнання: поняття, судження, умовивід;
- проблема істини у філософії: абсолютність, відносність, догматизм;
- специфіка наукового пізнання, поняття про наукову картину світу, специфічні особливості наукового пізнання;
- співвідношення емпіричного та теоретичного рівнів пізнання;
- форми і методи наукового пізнання.

Ключові слова:

Пізнання, поняття, судження, умовивід, істина, гіпотеза, теорія, факт, спостереження, експеримент, наука, наукова картина світу, моделювання, аналогія, ідеалізація, формалізація, синтез, аналіз, абстрактне, конкретне, системний підхід.

ТЕМА 7. ДІАЛЕКТИКА ТА ПРИРОДА ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - поняття про діалектику, альтернативи;
 - основні закони та категорії діалектики;
 - основні категорії діалектики: одиничне та загальне, кількість та якість;
 - філософія природи;

Ключові слова:

Діалектика, метафізика, еkleктика, софістика, релятивізм, синергетика, одиничне, загальне, причина, наслідок, необхідність, випадковість, свобода, зміст, форма, частина, ціле, система, сутність, явище, можливість, дійсність, природа, довкілля, географічне середовище, ноосфера, біосфера, екологія, екологічна криза, географічний детермінізм.

ТЕМА 8. СУСПІЛЬСТВО ЯК СИСТЕМА, ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - філософія суспільства, теорії виникнення, характеристики;
 - типологія суспільств, їх різновиди;
 - соціальне пізнання та його специфіка;

- проблема буття в історії філософії;
- соціально-природна сутність людини;
- сенс життя як функція буття людини.

Ключові слова:

Натуралізм, ідеалізм, суспільне виробництво, матеріальне виробництво, духовне виробництво, спосіб виробництва, базис, надбудова, держава, президентська республіка, парламентська республіка, змішана республіка, монархія, федерація, унітарна держава, конфедерація, політична партія, політична система, суспільна організація, молодіжний рух, людина, індивід, індивідуальність, особистість, потреба, цінність, свобода волі, сенс життя.

ТЕМА 9. ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ, СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ, ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ.

План заняття:

1. *Понятійний диктант за основними питаннями теми.*
2. *Індивідуальне опитування.*
3. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*
 - філософія права, філософія свободи, людина і право;
 - філософське поняття культури; теорії культури; структура культури; атрибутивні ознаки і властивості культури;
 - культура і цивілізація; проблема кризи культури; «масова культура» і «елітарна культура»: аспекти взаємодії; взаємозв'язок матеріальної та духовної культури; природа та класифікація цінностей;
 - поняття, види та типи прогнозів;
 - сутність глобальних проблем сучасності;
 - шляхи вирішення глобальних проблем сучасності.

Ключові слова:

Культура, духовна культура, матеріальна культура, соціальна культура, гуманістична культура, цивілізація, дифузійнізм, семіотика, прогноз, глобалістика.

**ЧАСТИНА ІІІ.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ФІЛОСОФІЯ ТА ЇЇ ІСТОРІЯ

ТЕМА 1. ФІЛОСОФІЯ ТА КОЛО ЇЇ ПРОБЛЕМ.

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Яку характеристику можна надати міфу як ранньому типу світогляду? Які існують основні види і мотиви міфів? Перерахуй те міфи в науці.
- В чому полягає своєрідність релігійного світогляду?
- Визначте співвідношення науки та релігії у світогляді сучасної людини?
- Конкретизуйте специфіку філософського бачення світогляду?
- Умови і причини виникнення філософії?
- Чи Визначте місце філософії в культурі? Як спосіб життя взаємодіє з філософією?

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Світ непізнаваним, вважають:

- A. сенсуалісти;
- B. раціоналісти;
- C. агностики;
- D. матеріалісти.

2. Напрямок, що заперечує існування Бога, називається:

- A. атеїзм;
- B. скептицизм;
- C. агностицизм;
- D. неотомізм.

3. Етика – це:

- A. вчення про розвиток;
- B. вчення про буття;
- C. теорія про моральну перевагу одних над іншими;
- D. вчення про мораль та моральні цінності.

4. Про який історичний тип світогляду йде тут мова: «Це – цілісне світорозуміння, в якому різні уявлення пов'язані в єдину образну картину світу, що поєднує в собі реальність і фантазію, природне і надприродне, знання і віру, думку і емоції»?

- A. міфологія;
- B. релігія,
- C. філософія;
- D. наука.

5. Яке з наведених висловлювань правильне:

- A. Матеріалізм – це визнання того, що світ складається з однакових частинок: атомів, протонів, електронів і т.п.;
- B. Матеріалізм – це визнання матеріальних благ;
- C. Матеріалізм – це визнання первісності матерії і вторинності свідомості;
- D. Матеріалізм – це визнання первинності свідомості і вторинності свідомості.

6. Антропологія - це:

- A. вчення про розвиток і загальний взаємозв'язок;
- B. вчення про людину;
- C. наука про поведінку тварин у природних умовах;
- D. філософське вчення про суспільство.

7. Для ідеалізму характерно твердження:

- A. первинна свідомість, матерія незалежно від свідомості не існує;
- B. матерія і свідомість – дві першооснови, що існують незалежно одна від одної;
- C. це суворя несуперечлива система суджень про природу;
- D. первинна свідомість, матерія походить від неї.

8. Світоглядний принцип, згідно з яким світ створений Богом з нічого, називається:

- A. креаціонізм;
- B. діалектика;
- C. дуалізм;
- D. монотеїзм.

9. Розділ філософії, в якому розробляються проблеми пізнання:

- A. естетика;
- B. етика;
- C. онтологія;
- D. гносеологія.

10. Яке є відношення між світоглядом і філософією:

- A. світогляд не має нічого спільного з філософією;
- B. світогляд є основа філософії;
- C. світогляд і філософія тотожні поняття;
- D. філософія – це тип світогляду.

- 4. Підготуйтеся до письмового опитування.
- 5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

- 1. Введення в філософію.- К., 2008. - Тема 1, с. 5-10.
- 2. Основи філософії. - Д., 2009. - Тема 1, с. 5-14.
- 3. Петрушенко В.Л. Філософія. - Львів, 2009 Тема 1, с. 16-42.

Додаткова

- 4. Данільян О.Г., Тараненко В.М. Філософія. - М., 2009. - розділ 1, с. 9-36.
- 5. Причепій Є.М. .. Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія. - К., 2008, с. 9-36.

ТЕМА 2. ІСТОРИЧНІ ТИПИ ФІЛОСОФІЇ.

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

- 1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
- 2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - В чому полягало зародження філософської думки в країнах Близького Сходу?
 - Перерахуйте основні риси філософської думки в Стародавньому Китаї.
 - В чому полягали основні особливості давньоіндійської філософії?
 - Надайте характеристику космоцентризму в Давньогрецькій філософії?
 - Вкажіть особливості розвитку філософії в Середні Віки.
 - В чому полягав антропоцентристський характер філософії епохи Відродження?
 - Основні особливості механіцизму та матеріалізму філософії Нового Часу.
 - Філософські погляди Канта, Гегеля, Фіхте, Фейєрбаха та Шелінга.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Згідно з легендою, першим, хто відмовився називати себе мудрецем, але лише любомудром, тобто філософом, був:

- A. Аристотель;
- B. Епікур;
- C. Піфагор;
- D. Платон.

2. Як самостійне духовно-культурна явище філософія виникла:

- A. з утвердженням християнства;
- B. у Стародавньому Римі;
- C. з появою перших людей;
- D. у Стародавній Греції.

3. У мистецтві, на відміну від філософії, досвід транслюється в:

- A. парадигмах;
- B. експериментах;
- C. теоріях;
- D. образах.

4. Що означало у стародавніх греків слово – «космос»?

- A. безповітряний простір;
- B. нескінченність;
- C. нерухомі зірки;
- D. порядок.

5. Яка школа була першою в історії грецької філософії?

- A. афінська;
- B. мегарська;
- C. мілетська;
- D. елейська.

6. Кого з названих філософів зараховували до семи мудреців?

- A. Аристотеля;
- B. Платона;
- C. Сократа;
- D. Фалеса.

7. У центрі уваги філософії середніх віків був:

- A. космос;
- B. людина;
- C. Бог;
- D. гуманізм

8. Обмеження або придушення чуттєвих бажань, добровільне перенесення фізичного болю, самотності:

- A. аскетизм;
- B. гедонізм;
- C. раціоналізм;
- D. епікурейство.

9. Хто в епоху Відродження висунув теорію, згідно з якою Земля й інші планети обертаються навколо Сонця?

- A. Бруно;
- B. Галілей;
- C. Кеплер;
- D. Коперник.

10. Яка наука на початку Нового часу відігравала лідируючу роль в природознавстві?

- A. астрономія;
- B. біологія;
- C. механіка;
- D. хімія.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Введення в філософію.- К., Рік випуску 2008 - Тема 2, с. 11-21.
2. Основи філософії. - Д. 2009 - Тема 2, с. 14-22.
3. Філософія. - М., 2008. - Частина I, гл. 1-8. с. 19-297
4. Петрушенко В.Л. Філософія. - Львів, - 2009.- Тема 3-7, с. 61-162.
5. Прічепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія - К., 2008. - Розділ 2.
6. Філософія - К., 2009 Теми 3-6, с. 48-181.

Додаткова

1. Історія філософії. - Ростов н / Д, 2008 Розділи II, гл. 1-5, с. 66-259.
2. Історія філософії. - М., 2005 - Розділи II-V, с. 47-417.
3. Нова філософська енциклопедія М., 2000-2001. - Ст .: «Антична філософія»; «Середньовічна західноєвропейська філософія»; «Відродження філософія»; «Філософія Нового і новітнього часу»; «Класична Німецька філософія».
4. Філософський енциклопедичний словник, - М., 2009.
5. Філософія: Хрестоматія. -К., 2009. - Розділ 4.

ТЕМА 3. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА В УКРАЇНІ. ОСНОВНІ ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОСТІ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Витоки філософії Київської Русі.
- Особливості філософської думки України у XI-XII століттях.
- Визначте основні риси філософії українського Відродження.
- Людина в світі та світ людини в філософських концепціях українських філософів.
- Перерахуйте особливості релігійних проблем в історії філософії України.
- У який спосіб здійснювалась діяльність братств? Яку мету переслідували ці організації?
- Особливості філософських вчень Кирило-Мефодіївського братства;
- Основні риси філософії неотомізму. В якій сучасній державі ця філософська система є закріпленою як державна філософія?
- Надайте характеристику дихотомії людина та світ у філософській концепції персоналізму?
- Охарактеризуйте концепцію фрейдизму, розкрийте особливості розуміння несвідомого.
- Перерахуйте основні риси та особливості філософії екзистенціалізму.
- Марксистська філософія та постмодерн.
- Надайте характеристику суперечливим уявленням про сутність людини в епоху постмодерну.
- Розкрийте особливості концепцій сцієнтизму та антисциєнтизму.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Першим філософом в Україні був:

- A. Митрополит Петро Могила;
- B. Григорій Сковорода;
- C. Митрополит Іларіон;
- D. Тарас Шевченко.

2. Автором «Слова про Закон і Благодать» є:

- A. митр. Іларіон;
- B. Володимир Мономах;
- C. літописець Нестор;
- D. митрополіт Петро Могила.

3. Хто є родоначальником філософської думки України епохи Просвітництва (класичний етап):

- A. Т.Шевченко;
- B. Г.Сковорода;
- C. М.Драгоманов;
- D. В.Вернадський.

4. Український мислитель, родоначальник одного з найбільших етапів розвитку філософської думки в Україні, вважав, що світ являє собою макрокосм чи Всесвіт, мікркосм чи людину, і символічну реальність, ідеальним відображенням якої є Біблія. Назвіть цього філософа:

- A. Юрій Дрогобич (Котермак);
- B. Тарас Шевченко;
- C. Григорій Сковорода;
- D. Михайло Драгоманов.

5. Хто із українських філософів розглядав роль серця як осередку духовного життя людини, що визначає сутність людської особистості:

- A. Мелетій Смотрицький;
- B. Станіслав Оріховський;
- C. Памфіл Юркевич;
- D. Юрій Котермак-Дрогобич.

6. Світогляд Т.Г. Шевченка був:

- A. теоцентричний;
- B. космоцентричний;
- C. антропоцентричний;
- D. деїстичний.

7. Хто із філософів розуміє філософію як любов до мудрості, що скеровує усе до тієї мети, щоб дати життя духу нашому, благородство серцю, світлість думкам:

- A. Прокопович;
- B. Яворський;
- C. Сковорода;
- D. Маркс.

8. Глибоке знання життя, прагнення до волі дали йому зрозуміти минуле, виробити свій погляд на світ, викласти все це полум'яним словом поезії, сягаючи самих основ національного буття:

- A. Ф. Прокопович;
- B. Т. Шевченко;
- C. П. Куліш;
- D. М. Драгоманов.

9. Глибоке знання життя, прагнення до волі дали йому зрозуміти минуле, виробити свій погляд на світ, викласти все це полум'яним словом поезії, сягаючи самих основ національного буття:

- A. Ф. Прокопович;
- B. Т. Шевченко;
- C. П. Куліш;
- D. М. Драгоманов.

10. Виникнення професійної філософії в Україні пов'язано:

- A. з діяльністю Києво-руських мислителів;
- B. з творчістю ранніх гуманістів;
- C. з діяльністю письменників-полемістів;
- D. з появою Києво-Могилянської академії.

11. Як називається філософський напрямок, що не визнає метафізичного обґрунтування наукових знань і вимагає емпіричного обґрунтування?

- A. інтелектуалізм;
- B. позитивізм;
- C. трансценденталізм;
- D. фікціоналізм.

12. Хто є основоположником позитивізму?

- A. Кант;
- B. Коген;
- C. Конт;
- D. Мілль.

13. Що, з точки зору О. Конта, є головною метою позитивної науки?

- A. накопичення та опис фактів;
- B. пізнання апріорних законів розуму;
- C. пізнання сутності явищ;
- D. передбачення явищ на основі пізнаних законів.

14. Який етап розвитку позитивізму пов'язаний переважно з проблемами аналізу мови?

- A. ранній позитивізм;
- B. емпіріокритицизм;
- C. неопозитивізм;
- D. постпозитивізм.

15. Що таке філософія, за Л. Вітгенштейном?

- A. критика критики;
- B. критика досвіду;
- C. критика чистого розуму;
- D. критика мови.

16. Хто автор афоризму «Кордони моєї мови означають межі його світу»?

- A. Вітгенштейн;
- B. Гадамер;
- C. Рассел;
- D. Гайдеггер.

17. Що або хто, з точки зору Ф. Ніцше, є сенсом існування людини?

- A. влада над світом;
- B. любов;
- C. надлюдина;
- D. щастя.

18. За Фройдом «лібідо» – це:

- A. інстинкт життя;
- B. інстинкт смерті;
- C. сексуальний інстинкт;
- D. комплекс різноманітних інстинктів.

19. У філософії А. Бергсона життя розуміється як:

- A. мінливий, творчий потік свідомості;
- B. процес раціонального, логічного пізнання;
- C. система відчуттів і почуттів;
- D. сукупність тваринних і рослинних форм.

20. Назвіть представника екзистенціалізму:

- A. К. Ясперс;
- B. Г. Зіммель;
- C. А. Шопенгауер;
- D. К. Маркс.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Поппер К. Открытое общество и его враги. – В 2т. – Т.2. – М., 1997.
2. Причепій Є.М. Філософія: Посібник. – К.: Академія, 2001. – 576с.
 3. Кунцман П. Философия. – 9-е изд. – М.: Рыбари, 2002. – 268с.
4. Кьеркегор З. Несчастнейший. – СПб., 1993

Додаткова

1. Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей. – М., 1991.
2. Нарский И. Западноевропейская философия XIX века. – М., 1987.
3. Ницше Ф. Антихристианин // Сумерки богов. – М., 1989.
4. Ницше Ф. По ту сторону добра и зла. Вступительная статья. // Вопросы философии. – 1989. - №5.
5. Ницше Ф. Так говорил Заратустра // Соч. – В 2т. – Т.2. - М., 1990.

ТЕМА 4. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СВІТУ: БУТТЯ ТА МАТЕРІЯ, СВІДОМІСТЬ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Надайте характеристику поняттям – буття та розум.
 - Охарактеризуйте форми та види буття. Поясніть поняття буття та небуття.
 - Віртуальна реальність як новий вид буття в діяльності сучасної людини.
 - В чому полягають особливості тлумачення матерії та структури у філософії та науці?
 - Сучасна наука про побудову матерії та рівні її організації.
 - Філософське розуміння часо-просторового континууму.
 - Розкрийте специфіку соціального простору і часу.
 - В чому полягають субстанціональна та релятивістська теорії простору і часу?
 - Фактор часу в житті та діяльності сучасної людини?

- Співвідношення свідомості і мови?
- Специфіка мислення: розум людини і розум тварин.
- Дослідіть поняття «свідомість» та «рефлексія».
- Надайте характеристику природнім та штучним мовам.
- Охарактеризуйте проблему штучного інтелекту?
- Сучасні проблеми виникнення свідомості: клонування, робо-техніка. Як Ви їх розумієте? В чому проявляються специфічні риси?
- Як Ви розумієте мистецтво, як особливої форми свідомості?
- В чому полягає роль релігії в житті сучасного людства? Поясніть свою думку використовуючи декілька світоглядних парадигм.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Головним у визначенні поняття руху є:

- A. протиставлення небуттю;
- B. зміна взагалі;
- C. зміна форм мислення;
- D. зміна в просторі та часі.

2. Виберіть правильне твердження:

- A. рух може існувати без матерії як енергія;
- B. рух може існувати поза часом;
- C. рух може відбуватися поза простором;
- D. рух є способом буття матерії, який здійснюється тільки у просторі і часі.

3. Основа буття, існуюча сама по собі незалежно ні від чого іншого:

- A. субстанція;
- B. свідомість;
- C. інтенція;
- D. атрибут.

4. Модель реальності, в якій створюється ефект присутності в ній людини, називається:

- A. віртуальною;
- B. об'єктивною;
- C. суб'єктивною;
- D. актуальною.

5. Яке з приведених нижче визначень матерії є філософським:

- A. матерія – це усе те, що має масу або енергію;
- B. матерія – ця речовина, поле і вакуум;
- C. матерія – це об'єктивна реальність, дана нам у відчуттях;
- D. матерія – постійна можливість відчуттів.

6. Проблему існування в її загальному вигляді виражає філософська категорія:

- A. «екзистенція»;
- B. «явище»;
- C. «буття»;
- D. «суть».

7. Залежно від того, якій сфері буття приписується первинність – природі або духу, філософи діляться на:

- A. діалектиків і метафізиків;
- B. моністів і дуалістів;
- C. тсенсуалістів і раціоналістів;
- D. матеріалістів і ідеалістів.

8. Вірним є судження, що:

- A. спокій є момент всякого руху;
- B. спокій характерний тільки для неживих об'єктів;
- C. спокій існує тільки в природі і відсутній в суспільстві;
- D. спокій є відсутність руху.

9. Протяжність, тривимірність, ізотропність, оборотність вважаються властивостями:

- A. часу;
- B. руху;
- C. мислення;
- D. простору.

10. Атомістичну гіпотезу будови матерії уперше висунув:

- A. Августин;
- B. Спіноза;
- C. Демокрит;
- D. Платон.

11. Який взаємозв'язок свідомості і мови:

- A. свідомість існує без мови;
- B. свідомість і мова – це тотожні поняття;
- C. свідомість існує в нерозривному зв'язку з мовою;
- D. свідомість і мова не мають нічого спільного.

12. Кому належить наступне висловлення: «Спроба мислити дійсність, що лежить по той бік свідомості, неминуче приречена на катастрофу, тому що моє мислення є нічим іншим, як процесом свідомості. Усе, щоб я не мислив, відноситься до свідомості, є її змістом»?

- A. позитивісту;

- В. ідеалісту;
- С. реалісту;
- Д. номіналісту?

13. Свідомість розглядає як властивість високоорганізованої матерії, у філософському напрямі:

- А. об'єктивний ідеалізм;
- В. суб'єктивний ідеалізм;
- С. діалектичний матеріалізм;
- Д. екзистенціалізм.

14. «Несвідоме» в сучасній філософії це:

- А. явища і процеси в психіці людини, які нею не усвідомлюються, але впливають на її поведінку;
- В. рефлекторні процеси в організмі людини;
- С. досвід, що не підлягає логічному аналізу;
- Д. щось, властиве тільки окремій людині.

15. По Фрейдю, «Я» і «Воно» знаходяться в стосунках:

- А. тотожність;
- В. постійного конфлікту;
- С. «Я» і «Воно» доповнюють один одного;
- Д. між «Я» і «Воно» немає ніякого зв'язку.

16. У ранній античній філософії категорія «свідомість» визначалася через поняття:

- А. апейрон;
- В. атом;
- С. логос;
- Д. душа.

17. Уперше акт самосвідомості в якості умови достовірності пізнання світу розглянув:

- А. Маркс;
- В. Демокрит;
- С. Декарт;
- Д. Бекон.

18. Свідомість людини відрізняється від психіки хребетних тварин:

- А. наявністю абстрактного мислення і мови;
- В. наявністю здатності працювати з реальними предметами;
- С. наявністю випереджаючого відображення;
- Д. наявністю подразника.

19. Структура психіки, згідно із З. Фройдом, складається з:

- A. Ероса і Танатоса;
- B. Я і Не-Я;
- C. Сверх-Я, Я, Воно;
- D. Лібідо, сублімації.

20. Інтуїція це –

- A. здатність безпосереднього досягнення істини шляхом прямого її засвоєння без доказу;
- B. зосередження уваги на об'єкті, що цікавить нас, у фокусі свідомості;
- C. всіляка здатність надбання істини як істини;
- D. безпосереднє відображення окремих зовнішніх сторін предметів і явищ.

3. *Підготуйтеся до письмового опитування.*

4. *Підготуйте доповідь та її презентацію.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. / В.Л. Петрушенко. - Львів: «Магнолія-2006», 2016. – 506 с.
2. Нікітін Л.М. Вступ до історії філософії: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заочн. форм навч. (для студ. нефілософ. спец.). / Л.М. Нікітін. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 348с.
3. Філософія: підручник / В.Є Горлач. - Харків: Консум, 2000 р.- 450с.
4. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. / Є.А. Подольська. - Навч. посіб. Видання друге: перероблене і доповнене. - Київ: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. - 624 с.

Додаткова

1. Спіркін А.Г. Основы философии. / А.Г. Спіркін. Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Политиздат, 1988. – 592 с.
2. Спіркін А.Г. Философия: ученик. / А.Г. Спіркін. – М.: Гардарики, 2001. – 736 с.
3. Радугин А.А. Философия: курс лекцій. / А.А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 272 с.

ТЕМА 5. СУСПІЛЬНА СВІДОМІСТЬ ТА ЇЇ СТРУКТУРА.

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Політика. В чому полягають основні політичні ідеології?
- Які Вам відомі типи політичних систем?
- Що таке право? Визначте особливості правосвідомості?
- Які складові суспільної свідомості існують? В чому визначається сутність кожної з них?
- Розкрийте поняття суспільної ідеології та суспільної психології?
- В чому полягає поняття суспільного буття? Які особливості можете назвати? Що є визначальним в бутті людини взагалі?
- Яке місце займає суспільна свідомість в житті сучасної людини?

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Що лежить в основі суспільної свідомості:

- A. Суспільне буття
- B. Суспільна праця
- C. Суспільне життя
- D. Суспільне пізнання.

2. Дайте визначення поняттю «суспільна свідомість»?

- A. Певна кількість переконань.
- B. Сукупність існуючих в світі ідей, теорій, поглядів, почуттів, що відображають буття людей, умови їх життя.
- C. Релігійні упередження і переконання.
- D. Сутнісні особливості буття людей, що відображають їх екзистенційні аспекти існування.

3. Що таке індивідуальна свідомість?

- A. зовнішні чинники буття;
- B. внутрішній світ людини;
- C. особливості існування;
- D. сутність та явище.

4. Перерахуйте три основні аспекти суспільної свідомості:

- A. Актуальний, існувальний, пізнавальний;
- B. Історичний, філософський, антропологічний;
- C. Конкретно-історичний, гносеологічний (епістемологічний), соціологічний;
- D. Філософський, загально-науковий, психологічний.

5. Цілісна система ідей, поглядів, що відображає життя людей, їх суспільне буття з позиції певних соціальних сил, а також цілі та програми, спрямовані на їх досягнення – це:

- A. ідеологія;
- B. суспільна психологія;
- C. антропологія;
- D. політика.

6. Що відображають компоненти суспільної психології?

- A. Найближчі умови буття людей;
- B. Суспільне буття;
- C. Мораль суспільства;
- D. Особливості існування.

7. Що визначає стан економіки, культури, освіти та традицій людей?

- A. Соціологія;
- B. Психологія людей;
- C. Антропологія;
- D. Гносеологія.

8. Система суспільних ідей, поглядів, переконань, почуттів, установок – це:

- A. Форми суспільної ідеології;
- B. Форми суспільної свідомості;
- C. Суспільні переконання;
- D. Суспільні погляди.

9. Що не відноситься до форм суспільної свідомості?

- A. Роздуми;
- B. Політика;
- C. Правосвідомість;
- D. Мораль.

10. З чим пов'язується естетична свідомість?

- A. з етичним;
- B. з релігійним;
- C. з науковим;
- D. з прекрасним.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. / В.Л. Петрушенко. - Львів: «Магнолія-2006», 2016. – 506 с.
2. Нікітін Л.М. Вступ до історії філософії: навч.-метод.посіб.для студ.ден.та заочн.форм навч.(для студ.нефілософ.спец.). / Л.М. Нікітін. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 348с.
3. Філософія: підручник / В.Є Горлач. - Харків: Консум, 2000 р.- 450с.
4. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. / Є.А. Подольська. - Навч. посіб. Видання друге: перероблене і доповнене. - Київ:тЦентр навчальної літератури, Інкос, 2006. - 624 с.

Додаткова

1. Спиркин А.Г. Основы философии. / А.Г. Спиркін. Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Политиздат, 1988. – 592 с.
2. Спиркин А.Г. Философия: ученик. / А.Г. Спиркин. – М.: Гардарики, 2001. – 736 с.
3. Радугин А.А. Философия: курс лекцій. / А.А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 272 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ПРИКЛАДНА ФІЛОСОФІЯ ТЕМА 6. ФІЛОСОФІЯ ПІЗНАННЯ, НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Надайте характеристику пізнання в філософії та науці. В чому полягають основні принципи пізнання?
 - Визначте співвідношення філософського, наукового і художнього пізнання?
 - Чуттєве та раціональне пізнання. Вкажіть їх форми? Наведіть приклади з повсякденного життя?
 - Які Вам відомі особливості скептицизму та агностицизму? В чому полягає їх специфіка в теорії пізнання?
 - Як би Ви визначили роль інтуїції в науково-пізнавальній діяльності?

- Які Вам відомі концепції істини? Чому існує їх певна кількість? З чим це пов'язано?
- Що таке наукові та поза наукові форми пізнання? В чому полягають взаємовідносини пізнання і віри? (можна навести приклад з біографії відомих людей).
- Що таке соціальна відповідальність? В чому Ви бачите власну соціальну відповідальність?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Що освоюється повсякденним пізнанням? Світ...

- A. явищ;
- B. сутності;
- C. видимості;
- D. фантазій.

2. Гносеологія – це філософське вчення:

- A. про пізнання світу;
- B. про непізнаванність буття;
- C. про знання взагалі;
- D. про тотожність знання.

3. Гносеологія розглядає

- A. межі і можливості людського пізнання;
- B. людське буття;
- C. моральні орієнтири людського життя;
- D. естетичні цінності.

4. Достовірне знання про світ неможливе, стверджує

- A. скептицизм;
- B. атеїзм;
- C. раціоналізм;
- D. емпіризм.

5. Несуперечність відноситься до наступного критерію науковості

- A. емпіричного;
- B. логічного;
- C. естетичного;
- D. прагматичного.

6. Здатність досягнення істини шляхом безпосереднього її розсуду без звернення до логічних аргументів:

- A. інтелект;
- B. інтуїція;

- C. споглядання;
- D. спостереження.

7. Теорія наукового пізнання іменується:

- A. онтологією;
- B. аксіологією;
- C. епістемологією;
- D. еволюційною епістемологією.

8. Чуттєве пізнання відрізняється від раціонального тим, що:

- A. перше - традиційне, друге – інноваційне;
- B. перше емоційне, друге – нейтральне;
- C. перше базується на відчуттях, друге – на аргументах розуму;
- D. перше адекватніше, ніж друге.

9. Початкова, проста форма чуттєвого пізнання:

- A. сприйняття;
- B. вимір;
- C. відчуття;
- D. представлення.

10. Думка, що виділяє і узагальнює предмети на основі вказівки на їх істотні і необхідні властивості:

- A. висновок;
- B. судження;
- C. поняття;
- D. силогізм.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. / В.Л. Петрушенко. - Львів: «Магнолія-2006», 2016. – 506 с.
2. Нікітін Л.М. Вступ до історії філософії: навч.-метод.посіб.для студ.ден.та заочн.форм навч.(для студ.нефілософ.спец.). / Л.М. Нікітін. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 348с.
3. Філософія: підручник / В.Є Горлач. - Харків: Консум, 2000 р.- 450с.
4. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. / Є.А. Подольська. - Навч. посіб. Видання друге: перероблене і доповнене. - Київ:тЦентр навчальної літератури, Інкос, 2006. - 624 с.

Додаткова

1. Спиркин А.Г. Основы философии. / А.Г. Спиркин. Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Политиздат, 1988. – 592 с.
2. Спиркин А.Г. Философия: ученик. / А.Г. Спиркин. – М.: Гардарики, 2001. – 736 с.
3. Радугин А.А. Философия: курс лекцій. / А.А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 272 с.

ТЕМА 7. ДІАЛЕКТИКА ТА ПРИРОДА ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ.

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Особливості виникнення діалектики. Що таке альтернативи діалектики?
 - Які Вам відомі основні закони діалектики? Скільки їх? Хто вважається їх автором? В чому полягає специфіка кожного з законів?
 - Що таке категорії діалектики? Які функції вони виконують? Перерахуйте і охарактеризуйте основні діалектичні категорії? Чому категорії діалектики існують в парах? Що це відображає?
 - В чому полягає проблема людини та природи в сучасних умовах?
 - Які Вам відомі екологічні та економічні цінності сучасної практики?
 - В чому полягає специфіка соціального детермінізму? Що є спільного, а що відмінного у законів природи та суспільства?
 - Що таке гуманізація науки та техніки?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Наукове допущення, припущення, що потребує додаткового обґрунтування:

- A. висновок;
- B. гіпотеза;
- C. верифікація;
- D. інтерпретація.

2. Вища форма організації наукового знання, що дає цілісне уявлення про закономірності і істотні зв'язки певної області дійсності:

- A. апорія;
- B. емпіричний базис;
- C. парадигма;
- D. теорія.

3. Це визначення: «Дослідження об'єкту в контрольованих або штучно створених умовах» відноситься до:

- A. спостереження;
- B. виміру;
- C. експерименту;
- D. ідеалізації.

4. Процедура уявного розчленовування цілого на частини:

- A. дедукція;
- B. індукція;
- C. аналіз;
- D. синтез.

5. З'єднання виділених в аналізі елементів об'єкту, що вивчається, в єдине ціле:

- A. синтез;
- B. абстрагування;
- C. аналогія;
- D. індукція.

6. Найпершим та найважливішим для людини видом пізнання постає:

- A. наукове пізнання;
- B. життєво-досвідне пізнання;
- C. художньо-мистецьке;
- D. релігійно-містичне.

7. Про який вид заперечення мова йде в наступному положенні: «В ім'я нашого Завтра – спалимо Рафаеля, зруйнуємо музеї, розтопчемо мистецтва квіти»

- A. віртуальний;
- B. діалектичний;
- C. реалістичний;
- D. метафізичний.

8. Діалектика – це

- A. вчення про структуру всесвіту;

- В. теорія, що описує рух матеріальних тіл;
- С. вчення про універсальні зв'язки і загальні закони розвитку природи, суспільства і пізнання;
- Д. наука про різноманіття світу.

9. Представником якого напрямку в філософії був Монтеस्क'є, вважаючи, що клімат визначає соціальні закони, звичаї і свідомість людей?

- А. демографічного детермінізму;
- В. географічного детермінізму;
- С. технологічного детермінізму;
- Д. геополітики.

10. Вкажіть найбільш широке визначення природи:

- А. природа – це географічне середовище;
- В. природа – це весь Всесвіт;
- С. природа – це матерія;
- Д. природа – це біосфера Землі.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. / В.Л. Петрушенко. - Львів: «Магнолія-2006», 2016. – 506 с.
2. Нікітін Л.М. Вступ до історії філософії: навч.-метод.посіб.для студ.ден.та заочн.форм навч.(для студ.нефілософ.спец.). / Л.М. Нікітін. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 348с.
3. Філософія: підручник / В.Є Горлач. - Харків: Консум, 2000 р.- 450с.
4. Подольська Є.А. Креативно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. / Є.А. Подольська. - Навч. посіб. Видання друге: перероблене і доповнене. - Київ:тЦентр навчальної літератури, Інкос, 2006. - 624 с.

Додаткова

1. Спіркін А.Г. Основы философии. / А.Г. Спіркін. Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Политиздат, 1988. – 592 с.
2. Спіркін А.Г. Философия: ученик. / А.Г. Спіркін. – М.: Гардарики, 2001. – 736 с.
3. Радугин А.А. Философия: курс лекцій. / А.А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 272 с.

ТЕМА 8. СУСПІЛЬСТВО ЯК СИСТЕМА., ОСОБИСТІТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

- Які Вам відомі основні моделі суспільства?
- Що ми розуміємо під системою, як елементом філософського вивчення соціуму?
- Надайте характеристику політичній системі суспільства. В чому полягають особливості української політичної системи?
- Визначте особливість пізнання у вивченні соціальних законів?
- Як Ви розумієте поняття суспільного виробництва? Якою є його структура?
- В чому полягає роль економічних законів у розвитку соціуму?
- В чому полягають особливості науки як продуктивної сили суспільства?
- Політичні базис та надбудова як особливості сучасного буття?
- Чим відрізняються поняття «людина», «особистість», «індивід»? Наведіть приклади? Проведіть паралелі з тваринним світом?
- Як би охарактеризували особливості взаємодії суспільства та особистості?
- Людина та її буття як проблема у філософії.
- Цінності людського буття. Аксиологічний чинник.
- Безсмертя людини: проблеми та рішення.
- Особливості людського спілкування та його специфіка в торгівельно-економічній діяльності.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Вкажіть основні принципи через призму яких досліджується суспільство?

- A. Об'єктивності, конкретності, історизму.
- B. Абстрактності, атараксії, антропоцентризму.
- C. Суб'єктивності, системності, синергії.
- D. Структуралізму, антропоморфізму, скептицизму.

2. З чого складається суспільство як система?

- A. з підсистем та їх елементів
- B. з індивідів
- C. з людей
- D. з громадян.

3. Як називається момент зв'язку та взаємодії елементів системи?

- A. Відносини
- B. Проблеми
- C. Стосунки
- D. Особливості.

4. В чому проявляється специфіка соціальних систем?

- A. у самоспецифічності
- B. у самодостатності
- C. у саморозкритті
- D. у самокоректності.

5. Що представляє собою суспільство?

- A. специфічну систему
- B. окремі елементи
- C. відносини людей
- D. сенс життя людей.

6. На основі чого функціонує суспільство?

- A. Транспорту
- B. Економіки
- C. Розвитку людства
- D. Соціокультурної сфери та способа життя.

7. Хто з дослідників підходить до вивчення суспільства з точки зору різноманітних сфер діяльності людей?

- A. А.А. Богданов
- B. В.С. Барулін
- C. В.Г. Герасименко
- D. Л.М. Нікітін

8. Перерахуйте світоглядні засади для побудови теоретичної концепції суспільства?

- A. Натуралізм, матеріалізм, ідеалізм.
- B. Концептуалізм, критицизм, скептицизм.
- C. Структуралізм, гілозоїзм, антропоцентризм.
- D. Позитивізм, анархізм, монархізм.

9. Закономірності та особливості пояснює законами природи:

- A. Ідеалізм.
- B. Індивідуалізм.
- C. Матеріалізм
- D. Натуралізм.

10. Відмінність законів суспільства від законів природи полягає у:

- A. закони рівною мірою діють на суспільство та природу
- B. закони суспільства не мають жорсткої спрямованості
- C. закони природи не мають жорсткої спрямованості
- D. закони не є притаманними не для суспільства, не для природи.

11. Індивід – це:

- A. безлика людина;
- B. окрема людина;
- C. один з багатьох;
- D. яскрава особистість.

12. Людина вільна тоді, коли діє:

- A. лише за необхідністю, спираючись на власні потреби;
- B. лише за випадковістю;
- C. на власний розсуд;
- D. пізнавши необхідність і діючи відповідно до неї.

13. Гайдеггер вважає, що людина, виступаючи більш-менш важливим атомом в русі світової історії, виступає «іграшкою обставин і подій». Яка світоглядна концепція відстоює подібні погляди?

- A. реалізм;
- B. фаталізм;
- C. скептицизм;
- D. волонтаризм.

14. Індивідуальність – це:

- A. духовність у людині;
- B. індивід, що став особистістю;
- C. відокремлення від соціальної маси;
- D. неповторне в людині.

15. Особистість – це людина, що:

- A. досягла значних результатів;
- B. здатна багато чого почерпнути із суспільної свідомості;
- C. що багато віддає суспільству;
- D. з визначеними рисами характеру.

16. У чому полягає змістове розходження понять «людина» і «особистість»?

- A. ці поняття є тотожними;
- B. між цими поняттями немає нічого загального;
- C. «людина» характеризує індивідуальність людей, «особистість» – їх біосоціальну сторону,
- D. «людина» характеризує біосоціальну сторону індивіда, «особистість» - соціальну.

17. Б. Рассел, підкреслюючи, що людина – частина природи, вважав, що людські «думки і рухи наслідують ті ж закони, що і рух зірок і атомів». Яку точку зору відстоював Рассел?

- A. матеріалізм;
- B. натуралізм;
- C. ідеалізм;
- D. реалізм.

18. У сучасній філософії людина розглядається як:

- A. раб божий і хробак земний;
- B. головна таємниця світобудови;
- C. вінець природи;
- D. мікрокосм суспільства.

19. Людина відрізняється від тварин:

- A. свідомістю;
- B. фізіологією;
- C. умінням використати знаряддя праці;
- D. духовно-моральною еволюцією.

20. Особистість у філософії розуміється як:

- A. синонім понять «індивід», «людина»;
- B. родові поняття, тобто що виражає загальні риси, властивості людського роду;
- C. стійка система соціально-значущих рис, характеристика людини як члена суспільства;
- D. соціальний «зріз» індивідуальності, соціальна «маска».

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. / В.Л. Петрушенко. - Львів: «Магнолія-2006», 2016. – 506 с.

2. Нікітін Л.М. Вступ до історії філософії: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заочн. форм навч. (для студ. нефілософ. спец.). / Л.М. Нікітін. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 348с.
3. Філософія: підручник / В.Є Горлач. - Харків: Консум, 2000 р.- 450с.
4. Подольська Є.А. Креативно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. / Є.А. Подольська. - Навч. посіб. Видання друге: перероблене і доповнене. - Київ: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. - 624 с.

Додаткова

1. Спіркін А.Г. Основы философии. / А.Г. Спіркін. Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Политиздат, 1988. – 592 с.
2. Спіркін А.Г. Философия: ученик. / А.Г. Спіркін. – М.: Гардарики, 2001. – 736 с.
3. Радугин А.А. Философия: курс лекцій. / А.А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 272 с.

ТЕМА 9. ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ, СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ, ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 - Дайте визначення поняттям «культура» та «цивілізація». В чому полягають їх специфічні особливості?
 - В чому полягають основні закономірності культурно-історичного процесу?
 - Які Вам відомі особливості науково-технічного прогресу та розвитку культури?
 - В чому полягають особливості, закономірності та визначальні чинники походження культури?
 - Види культури. Що є специфічного в контркультурі та у субкультурі?
 - Який характер носить діалог культур? Які терміни розкривають особливості культурного поєднання, спілкування, тощо?
 - Визначте особливості масової культури. Як у Вашій майбутній фаховій діяльності можна застосувати їх особливості?

- В чому полягають витоки і формування цивілізацій? Визначте основні риси.
- Якою є специфіка цивілізаційного вибору в Україні у XXI столітті? Перспективи? Як співвідносяться поняття «демократія» та «цивілізація»?
- Визначте поняття прогнозу? Які типи та види прогнозування існують? В чому полягають особливості соціального прогнозування?
- Що таке глобальні проблеми сучасності? В чому їх специфіка? Чи існують шляхи вирішення глобальних проблем?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Вища мета культури:

- A. створення умов для формування особистості;
- B. створення алгоритму творчості;
- C. людина як особистість;
- D. сама культура як самоціль.

2. Як співвідносяться між собою цивілізація і культура?

- A. цивілізація старша за культуру;
- B. культура виникла раніше, ніж цивілізація;
- C. цивілізація і культура виникли одночасно;
- D. цивілізація і культура не мають між собою нічого спільного.

3. Вища мета культури:

- A. створення умов для формування особистості;
- B. створення алгоритму творчості;
- C. людина як особистість;
- D. сама культура як самоціль.

4. Найпершою ознакою культури можна вважати:

- A. таку людську поведінку, в якій відчувається вишкіл;
- B. створення чогось нового;
- C. «другу природу», створену людиною;
- D. змінений природний стан речей.

4. Яке філософське вчення виходить з того, що: «Об'єкт і суб'єкт», рід і відчуття не існують одне без одного. Об'єкт і відчуття – це одне й те ж саме. Звідси – існувати, значить бути сприйманим?

- A. матеріалізм;
- B. ідеалізм;
- C. сенсуалізм;
- D. монізм.

5. «Роби так, щоб ти завжди ставився до людства і в своїй особі, і в особі будь-кого іншого так само, як до мети, і ніколи не ставився б до нього тільки як до засобу» (І. Кант). Як називається така філософська позиція:

- A. пантеїзм;
- B. гуманізм;
- C. суб'єктивізм;
- D. раціоналізм.

6. Філософська антропологія – це:

- A. філософський напрямок, що займається проблемами природи (сутності) людини;
- B. теорія антропогенезу;
- C. те ж саме, що й антропоморфізм;
- D. антимарксизм.

7. Сфера міжособистісних зв'язків та відносин - це

- A. Соціальна культура
- B. Соціальне існування
- C. Соціальні особливості
- D. Соціальні переконання.

8. Специфічний суспільний спосіб життєдіяльності та саморозвитку людей – це:

- A. культура
- B. особистість
- C. суспільство
- D. наука.

9. В чому полягає компенсаторна функція культури:

- A. формуванні особистості
- B. соціальному розвитку
- C. відволікання від рутини повсякденного буття
- D. розкритті особистості.

5. Культурна дифузія це?

- A. взаємопроникнення культур;
- B. неоднорідний розвиток різних галузей культури;
- C. суспільний розвиток;
- D. «запізнення» культури.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. / В.Л. Петрушенко. - Львів: «Магнолія-2006», 2016. – 506 с.
2. Нікітін Л.М. Вступ до історії філософії: навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заочн. форм навч. (для студ. нефілософ. спец.). / Л.М. Нікітін. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 348с.
3. Філософія: підручник / В.Є Горлач. - Харків: Консум, 2000 р.- 450с.
4. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. / Є.А. Подольська. - Навч. посіб. Видання друге: перероблене і доповнене. - Київ: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. - 624 с.

Додаткова

1. Спиркин А.Г. Основы философии. / А.Г. Спиркин. Навчальний посібник для ВНЗ. – М.: Политиздат, 1988. – 592 с.
2. Спиркин А.Г. Философия: ученик. / А.Г. Спиркин. – М.: Гардарики, 2001. – 736 с.
3. Радугин А.А. Философия: курс лекцій. / А.А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 272 с.

Навчальне видання

Шрамко Наталля Василівна
Ніколенко Ксенія Вікторівна

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

ФІЛОСОФІЯ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,75.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.